

سازمان عفو بین الملل

بیانیه مطبوعاتی

۹ ژوئن ۲۰۱۷

خانواده‌های از هم پاشیده و آزادی بیان زیر تیغ در زمینه تنش سیاسی در خلیج فارس

سازمان عفو بین الملل هشدار داده است که عربستان سعودی، بحرین و امارات متحده عربی در اختلافشان با قطر دارند با زندگی هزاران شهروند ساکن کشورهای حوزه خلیج فارس بازی می‌کنند و این باعث از هم پاشیدن خانواده‌ها، نابود شدن معیشت آن‌ها و اختلال تحصیل شهروندان شده است.

محققان عفو بین الملل با ده‌ها نفر که حقوق انسانی‌شان به دنبال مجموعه‌ای از تدابیر خودسرانه اتخاذ شده توسط سه کشور خلیج فارس در قطر با بحران روبرو شده مصاحبه کرده است.

جیمز لینچ، معاون برنامه مسائل جهانی سازمان عفو بین الملل که هفته گذشته را در دوحه سپری کرده می‌گوید:

«تأثیر این تدابیر تازه اعمال شده به دنبال بحران سیاسی برای احتمالاً هزاران نفر در سرتاسر خلیج فارس چیزی به ارمغان نمی‌آورد مگر رنج، دل‌شکستگی و ترس. این اقدامات شدید تا همین جای کار تأثیری بی‌رحمانه داشته و بچه‌ها را از والدینشان و همسران را از یکدیگر جدا کرده است. مردم در سرتاسر این منطقه – نه فقط قطر بلکه مردم خود کشورهایی که این محدودیت‌ها را وضع کرده‌اند – در آستانه خطر از دست دادن مشاغل و به مخاطره افتادن تحصیلاتشان قرار دارند. تمام کشورهایی که در این مناقشه شرکت دارند باید اطمینان حاصل کنند که اقداماتشان به نقض حقوق بشر نمی‌انجامد.»

در حالی که سازمان عفو بین الملل درباره خود این مناقشه، که کشورهای مصر، اردن و یمن را هم درگیر کرده، اظهار نظر نمی‌کند، اما درباره تأثیر آن بر زندگی خانواده‌ها و شرایط تحصیلی آن‌ها نگرانی‌های جدی دارد.

در ضربه‌ای تازه به آزادی بیان در خلیج فارس، مردم کشورهای بحرین، عربستان سعودی و امارات متحده عربی در صورت هر انتقادی بر اقدامات کشورشان در قبال قطر، تهدید به مجازات شدید شده‌اند.

در پنجم ماه ژوئن سه دولت ذکر شده به شهروندان قطری ساکن در کشورهایشان اعلام کردند که برای ترک خاک این کشورها چهارده روز فرصت دارند و از تمام شهروندان خود در قطر خواسته‌اند که به کشور خود برگردند و هر کس در موعد مقرر بازنگردد، تهدید به جریمه شده است. طبق گزارش کمیته ملی حقوق بشر قطر، بیش از یازده هزار شهروند بحرینی، سعودی و اماراتی در حال حاضر در قطر زندگی می‌کنند، در حالی که قطری‌های زیادی نیز در سه کشور ذکر شده اسکان دارند. این تدابیر تازه زندگی همه این شهروندان را تحت الشعاع قرار داده است.

دسته‌ای که بیش‌تر از همه در خطر هستند آن‌هایی هستند که با شهروندانی از کشورهای دیگر خلیج فارس وابستگی خانوادگی دارند. سازمان عفو بین‌الملل چند نمونه را ثبت کرده که بعد از این تدابیر تازه، ارتباط آدم‌ها با بستگان، زوج و یا فرزندان‌شان به طور کامل قطع شده است.

یک مرد قطری که با خانواده‌اش برای بیش‌تر از ده سال در امارات متحده عربی سکونت داشته، پنجم ماه ژوئن که این تدابیر تازه به اجرا گذاشته شد، در حالی که داشت از دوحه به دبی می‌رفت اجازه ورود به این کشور را پیدا نکرد و به قطر بازگردانده شد. از طرفی همسر او که ملیت اماراتی دارد اجازه سفر به قطر را ندارد، در حالی که بچه‌هایشان شهروند قطری هستند و انتظار می‌رود که امارت متحده عربی را پیش از پایان ضرب‌العجل تعیین شده ترک کنند. این مرد قطری از خانواده‌اش جدا افتاده و هیچ نمی‌داند دوباره چه زمانی آن‌ها را خواهد دید.

او برای سازمان عفو بین‌الملل لحظه‌ای را توصیف کرد که همسرش به افسر مرزی التماس کرد که اجازه بدهد فقط یک بار دیگر شوهرش را ببیند و افسر به او گفت که «هیچ راهی ندارد. برگرد به همان جایی که از آن آمده‌ای».

او همچنین نگران این است که شرکتی که در امارات برای آن‌ها کار می‌کند به خاطر ملیت‌اش و این که نمی‌تواند به امارات برگردد شغل‌اش را از او بگیرند.

یک مرد اهل عربستان سعودی که در دوحه با همسر قطری‌اش زندگی می‌کند به سازمان عفو بین‌الملل گفت که نمی‌تواند به دیدار مادر به شدت بیمار و در بیمارستان بستری شده‌اش در عربستان برود، چون اگر برود دیگر معلوم نیست که بتواند پیش زن و بچه‌هایش در قطر بازگردد. او می‌گوید: «اگر بروم به خانه، زنم را نمی‌توانم ببینم. اگر این‌جا بمانم، مادرم را نمی‌توانم ببینم.»

یک زن تازه ازدواج کرده قطری در حال طی کردن مسیر قانونی مهاجرت به بحرین و زندگی با شوهر بحرینی‌اش بود تا این که مناقشه رخ داد. او می‌گوید: «پارسال خوشحال بودم که ازدواج کرده‌ام. قبل از این محدودیت‌ها، در بحرین دنبال کار می‌گشتم و آخر هفته‌ها می‌رفتم به دیدار شوهرم، خانواده‌ام و خانه‌ام. وقتی این قانون را گذاشتند، آیا فکر مردم را نمی‌کردند؟»

عفو بین‌الملل همچنین با چندین دانشجوی قطری مصاحبه کرده که نگران ادامه تحصیلاتشان در امارات و بحرین هستند. یک دانشجو گفت که تمام کلاس‌هایش در امارات تا پایان سال لغو شده‌اند، دستوری که بلافاصله هم به صورت اجرایی درآمده است.

قدرت یک دولت برای وضع قوانین تازه مهاجرت توسط قوانین بین‌المللی حقوق بشر محدود شده است و تفاوت در نحوه برخورد با غیرشهروندان فقط در صورتی توجیه دارد که برای رسیدن به مقصودی قانونی و موجه باشد. از هم جدا کردن خودسرانه خانواده‌ها به عنوان بخشی از سیاست‌های مهاجرتی حق داشتن زندگی خانوادگی را نقض می‌کند.

ممنوعیت ابراز «همدلی»

به شهروندان عربستان سعودی، امارات متحده عربی و بحرین توسط دولت‌هایشان اخطار داده شده که در صورت ابراز هرگونه نظری در دفاع از قطر باید منتظر مجازات‌های سخت باشند.

با استناد به قوانین حقوقی ناقص موجود، دادستان کل امارات متحده عربی اعلام کرده است کسانی که با قطر «همدلی» کنند ممکن است مجازاتی تا ۱۵ سال زندان در انتظارشان باشد. هم‌زمان با این، رسانه‌های عربستان سعودی که همه در اختیار دولت قرار دارند اعلام کرده اند چنین اظهارنظرهایی می‌توانند جرایم اینترنتی قلمداد شوند. وزیر کشور بحرین نیز تهدید کرده که هر کسی «همدلی و طرفداری» برای قطر، چه به صورت آنلاین و چه در فضای واقعی نشان بدهد، طبق قوانین کیفری می‌تواند با مجازاتی برابر با حداکثر پنج سال در زندان و جریمه روبرو شود.

جیمز لینچ می‌گوید: «این اظهارنظرها از سوی دولتمردانی که در سرکوب آزادی بیان سابقه دارند، تلاشی آشکار است برای ساکت کردن صدای انتقاد از این سیاست‌های خودسرانه. محاکمه هر کسی بر این اساس، نقض صریح آزادی بیان خواهد بود. هیچ‌کس حق ندارد برای اظهار عقیده مسالمت‌آمیز یا انتقاد از سیاست‌های یک دولت محاکمه شود.»

نگرانی درباره مهاجران کاری در عربستان سعودی

همچنین نگرانی‌هایی درباره آن دسته از کسانی که توسط شهروندان قطری استخدام شده‌اند تا از املاکشان در عربستان سعودی محافظت کنند وجود دارد. این دسته هم خودشان را در این مناقشه گرفتار می‌بینند که در آن نمی‌توانند به قطر که در آن اجازه اقامت دارند برگردند، چون ممکن است مدرکشان را از دست داده و با خطر مورد سوءاستفاده قرار گرفتن، بازداشت و اخراج از کشور روبرو شوند. عفو بین‌الملل با تنی چند از کارگرانی که در این شرایط به سر می‌برند صحبت کرده است و آن‌ها از این که چه اتفاقی می‌تواند برایشان بیفتد هیچ آگاهی ندارند.

عربستان سعودی و دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس باید حقوق کارگرانی که برای شهروندان قطری کار می‌کنند را تضمین کنند و این هم شامل تسهیل بازگشت سلامت آن‌ها به کشورهایشان می‌شود و هم کمک به آن‌ها برای بازگشت به قطر، در صورتی که خودشان مایل باشند.

جیمز لینچ می‌گوید: «اختلافات سیاسی بین کشورها باید به نحوی کنترل شود که حقوق انسانی هم‌چنان محترم شمرده شود. هیچ توجیهی برای از هم پاشیدن خانواده‌ها، سرکوب آزادی بیان و رها کردن کارگردان مهاجر به حال خودشان وجود ندارد. این اقدامات خودسرانه باید به سرعت معلق شوند.»

پیش‌زمینه

طبق قوانین کشورهایی که در این مناقشه درگیرند، زنان نمی‌توانند ملیت خودشان را به فرزندانشان اعطا کنند و ملیت بچه‌ها همیشه از پدر منتقل می‌شود. این نقض قوانین عدم تبعیض و برابری است. به علاوه، شهروندان حق داشتن تابعیت دوگانه را ندارند.

عفو بین‌الملل با ۳۵ نفر از تبعه بحرین، بنگلادش، قطر، عربستان سعودی و امارات متحده عربی که زندگی‌شان بر اثر این تدابیر تازه تحت تأثیر قرار گرفته مصاحبه کرده است. محققان سازمان، بیش‌تر این شهروندان را در قطر ملاقات کرده‌اند. بقیه، یعنی آن‌هایی که ساکن بحرین و عربستان سعودی بودند، از راه دور مورد مصاحبه قرار گرفتند.